

CRÍTICA LITERÀRIA

PERE FÀBREGUES I MORLÀ
Llibreter

Figura clau de la nostra història

JORDI MANENT (coord.)
El monjo, l'historiador i l'editor
Homenatge a Josep Massot i Muntaner
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2021, 565 pàg.

Quan tens a les mans un volum com aquest, i un petit espai per parlar-ne, has de fer filigranes o només apuntar-ne alguna cosa que convidi a la lectura.

M'he agafat, sobretot, a voler saber d'on sortia l'empenta, en una sola persona, que no pot tenir, com a humà, el do de la ubiqüitat, per atendre tants fronts i fer-ho bé.

Diu Albert Manent, al seu capítol del llibre, que el P. Massot «procedeix d'una nissaga molt vinculada a la lectura (...) Els anys quaranta acolliren a casa seva lectures i tertúlies, d'amagat i en català...». Per tant, aquí ja tenim un principi bàsic de la seva formació. També Manent fa un dibuix del personatge que és vigent encara: «Feia ja el posat de sempre: cara rodona, somriure suau i lleugerament irònic, rigor en els plantejaments intel·lectuals, dolçor en el tracte, bon humor, severitat amb els errors científics...»

I tenim un fet meritori que també ressalta Manent: «Massot ha trencat molts tabús i ha fet parlar moltes llengües, atemorides encara pels terribles fets de la guerra civil.»

Aquí anava. Agafeu el llibre en moments de calma i ganes de saber moltes coses de la nostra íntima, trista, però també esperançadora història, perquè en aquest llibre hi parlen moltes veus i, a més de conèixer el personatge que en fa de pal de paller, sabreu o reviuireu molts fets del que passava al vostre entorn, per mitjà de les veus que en van ser protagonistes.

No tinc més espai i del que es tracta és que aneu a cercar el llibre i, glop a glop, gaudiu d'una obra que ve a ser un resum de l'activisme cultural del nostre país. Gràcies P. Massot, us ben mereixeu aquest petit homenatge, que ens ajudarà a apreciar més la cultura per mitjà de la nostra llengua.

RAUXA

És Europa (i II)

El lligam que tenim amb l'est del continent és més fort del que solem creure, i com una corretja de transmissió la inestabilitat en aquells països tard o d'hora ens acaba arribant. En l'enrevessada situació actual fins i tot condiciona perillosament la política de tota la UE. Alhora, la capacitat d'influència de l'oest d'Europa sobre l'oriental és molt més menor del que voldríem. Esperaríem que el sentiment antirus tan arrelat en societats com ara la polonesa fes automàticament d'aquells països uns partidaris aferrissats del nostre model occidental, però comprovem amb amargor que no és pas així: més aviat l'animadversió cap a l'oest no fa més que créixer. Ens hauríem de plantejar seriosament per què el nostre model occidental, al qual nosaltres no veiem grans defectes, a ells els provoca rebuig.

Les terres de l'est del continent també són Europa: els habitants de Cracòvia, Odessa, Bucarest o Sarajevo no són menys europeus que els de Munic, Milà, Lió o Barcelona. Sobre això no hi pot haver cap mena de dubte. Que la seva manera de ser europeus sigui diferent de la nostra, en cap cas no la pot invalidar. El problema apareix quan aquests dos models culturals es perceben mútuament com a incompatibles, i aquest és l'error del nacionalisme identitari i bel·ligerant que exhibeixen amb altivesa els governs de Varsòvia i Budapest. Els europeus, uns i altres, no ens podem permetre el luxe de fer de les diferències culturals una font de conflicte. L'entesa és necessària i urgent si no volem que un tercer se n'aprofiti i furgui en la ferida fins a fer-la sagnar.

EDUARD BRUFAU